

STRATEGINEN PALVELUSOPIMUS 2013

Lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessi

1. Sopimusosapuolet

Tämän sopimuksen osapuolia ovat Turun kaupunginhallitus ja Turun kaupungin kasvatusta ja opetuslautakunta. Turun kaupungin toimintamalliuudistuksen vuoksi sopimuksen hyväksyi omalta osaltaan myös Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta talousarvion käsittelyn yhteydessä 12.9.2012 § 141:ssä. Sopimuksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen puolesta kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä hallintokunnan puolesta lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

2. Sopimuksen tarkoitus

Tällä strategisella palvelusopimuksella (SPS) kaupunginhallitus sekä kasvatusta ja opetuslautakunta sopivat lautakunnan alaisen toiminnan lähtökohdista, kehittämistavoitteista ja resursseista varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen osalta.

Strategisen palvelusopimuksen tarkoitus on ohjata kaupunkitasolla lasten kasvatusta ja opetuksen pääprosessia yhteisesti sovittavaan suuntaan ottaen huomioon toimintaa ohjaava lainsäädäntö ja muut ohjaavat asiakirjat sekä Turun valtuustoryhmienryhmien välisen sopimuksen ja valtuuston hyväksymät ohjelmat ja talousarvion.

Keskeinen sopimusta ja työtä ohjaava periaate on hyvinvoinnin lisääminen. Tähän päästään laatutyötä tekemällä, osallisuutta kehittämällä, oppilaan tuen uudistusta jatkamalla ja nuorisotakuuta toteuttamalla.

3. Toimintaympäristö ja sen muutokset pääkohdittain suunnitelmakaudella 2013 - 2016

Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten määrä on ollut kasvussa vuodesta 2008, kasvun ennustetaan jatkuvan 120 - 150 lapsella vuodessa. Vuonna 2003 alkanut perusopetuksen oppilasmäärien väheneminen on myös hidastunut merkittävästi. Perusopetuksen oppilasmäärä tulee alakouluissa kasvamaan suunnittelukaudella, tähän kasvuun on varauduttava.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu varhaiskasvatusta lisääntyneitä kysyntää toteutuneiden hoitopäivien määrällä viimeisten vuosien aikana.

	Toteutuneet hoitopäivät		
	2010	2011	2012
Kunnallinen päiväkotihoito, kokopäivähoito	536 159	616 546	654 342
Kunnallinen päiväkotihoito, osapäivähoito	144 354	158 726	160 649
Kunnallinen perhepäivähoito, kokopäivähoito	77 702	75 546	69 058
Kunnallinen perhepäivähoito, osapäivähoito	677	462	624
Hankitut palvelut päiväkodeissa, kokopäivähoito*	82 440	112 302	136 409
Hankitut palvelut päiväkodeissa, osapäivähoito*	15 058	17 496	20 483

* Ei sisällä yksityisen hoidon tuella ja sen kuntalisällä olevia lapsia

Tuotetut kokopäivähoitopäivä ovat lisääntyneet esimerkiksi omassa tuotannossa vuodesta 2011 vuoteen 2012 noin 6 prosentilla ja hankituissa palveluissa noin 21 prosentilla. Hankittujen palvelujen kasvu selittyy osittain myös sillä, että yksityisen hoidon tuen käyttäjät ovat siirtyneet palvelusetelin käyttäjiksi. Yksityisen hoidon tuen käyttäjistä ei tilastoida hoitopäiviä, ainoastaan käyttäjien määrät. Liitteessä 1 on lisäksi kuvattu päivähoiton kysynnän muutosta ja kausivaihtelua vuodesta 2005 alkaen.

Erityisesti varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän lisääntymiseen on varauduttava suunnittelukaudella. Palvelutarjontaa laajennetaan avoimeen toimintaan kokopäiväisen päivähoiton vaihtoehtoksi. Lisäksi

kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätöksen mukaisesti kysynnän kasvun aiheuttamaa palvelutarpeen laajentamista on suunnattava yksityiseen palvelutuotantoon.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan päivähoidon lainsäädäntö uudistetaan tällä hallituskaudella. Varhaiskasvatuksen hallinnointi siirtyi vuoden 2013 alussa Sosiaali- ja terveysministeriöstä Opetus- ja kulttuuriministeriöön. Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2012 perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. Suunnittelu-kauden lopulla, 1.8.2016 lukien, uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön esi- ja perusopetuksen osalta.

4. Asiakkuudet ja palvelujen kysyntä tulosalueittain suunnittelukaudella 2013 - 2016

Seuraavissa taulukoissa on esitetty pääprosessin lapsi- ja oppilasmäärät. Varhaiskasvatuksen asiakasmäärät vuosilta 2010 ja 2011 ovat huhtikuun ja syyskuun keskiarvot, jotta kysynnän kausivaihtelu tulisi huomioitua. Perusopetuksen oppilasmäärät perustuvat syyskuun 20 päivän mukaiseen tilanteeseen.

Varhaiskasvatus yhteensä, suomenkielinen ja ruotsinkielinen palvelu	toteuma ka 2010 04 ja 09	toteuma ka 2011 04 ja 09	toteuma ka 2012 04 ja 09	2013 tammikuu	ennuste ka:n mukaisesti 2014	ennuste ka:n mukaisesti 2015	ennuste ka:n mukaisesti 2016
Kaupungin omat pk ja pph yht	5 438	5 535	5 608	5 681	5 640	5 639	5 728
Päiväkoti	4 972	5 089	5 193	5 272			
-joista esiopetuksessa	1 167	1 234	1 233	1 280			
Perhepäivähoito	466	447	416	409			
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>	<i>469</i>	<i>482</i>	<i>523</i>	<i>515</i>			
Ostetut pk ja pph yht	605	799	948	1 087	1 270	1 381	1 412
Maksusitoumus	425	216	108	75			
Palveluseteli	156	551	832	999			
-ostetuista esiopetuksessa	110	131	148	157			
Seutusopimus	0	7	9	13			
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>	<i>0</i>	<i>33</i>	<i>42</i>	<i>43</i>			
Lasten hoidon tuet	0						
Kotihoidon tuki	2 096	2 234	2 154	arvio 2 400	2 400	2 400	2 400
Yksityisen hoidon tuki yht.	863	735	628	arvio 610	610	600	600
- päiväkoti	544	406	262				
- perhepäivähoito	272	269	276				
- hoito lapsen kotona	48	51	60				
- ryhmäperhepäivähoito		29	31				

Ruotsinkielisissä palveluis- sa	2010	2011	toteuma ka 2012 04 ja 09	2013 tammikuu	2014	2015	2016
Kaupungin omat pk ja pph yht				358			
Päiväkoti				354			
-joista esiopetuksessa				89			
Perhepäivähoito				4			
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>				<i>0</i>			
Ostetut pk ja pph yht				134			
Maksusitoumus				31			
Palveluseteli				102			
-ostetuista esiopetuksessa				13			
Seutusopimus				1			
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>				<i>0</i>			

Suomenkielinen perusopetus	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Esiopetus perusopetuksessa	103	66				
Perusopetus 1-6	7 493	7 480				
Perusopetus 7-10	4 024	3 962				
Yhteensä	11 517	11 442	11 400	11 400	11 470	11 500

Ruotsinkielinen perusopetus	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Esiopetus perusopetuksessa	0	0				
Perusopetus 1-6	646	627				
Perusopetus 7-10	346	335				
Yhteensä	992	962	950	950	970	980

5. Toimintatapoja koskevat keskeiset periaatteet ja niiden muutokset

Turussa siirryttiin uuteen hallintomalliin, jossa uudistuksen yhteydessä kasvatus- ja opetustoimesta on tullut sivistystoimiala. Toimialaa johtaa yhteinen lautakunta, jonka alaisuudessa toimii pääprosessin suomenkielinen jaosto. Ruotsinkieliset palvelut on koottu yhdeksi tulosalueeksi. Alun perin uudistuksen yhteydessä oli tarkoitus vahvistaa sopimusohjausta eli sisäistä tilaaja-tuottaja-mallia, jossa tuotantopuolen eli tulosalueiden palvelut tuotteistetaan ostettaviksi palvelutuotteiksi, joita tilaajapuoli tilaa.

Varhaiskasvatuksessa kehitetään palveluohjausta osana ASPA-hanketta ja tilaajakokonaisuutta. Avoin varhaiskasvatus vakiinnutetaan osaksi palvelukokonaisuutta, toiminnan resurssit on turvattava. Perusopetuksessa jatketaan oppilaan tuen kehittämistyötä. Valtionavustuksen myötä mm. kehitetään koulutuksellista tasa-arvoa kehittäviä toimenpiteitä. Koko pääprosessin osalta kehitetään toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ja tuotteistetaan palveluja sekä erityisesti vahvistamme lasten ja perheiden osallisuutta.

6. Sopimuksen tarkoittaman toiminnan resursointi

Tässä strategisessa palvelusopimuksessa resursseja tarkastellaan lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessitasolla. Tulosaluekohtaisesta resurssien jaosta sovitaan operatiivisessa palvelutuotantosopimuksessa. Tässä sopimuksessa kuitenkin sovitaan Sivistystoimialan yhteisen hallinnon sekä ruotsinkielisten palvelujen tulosalueiden määrärahoista.

6.1. Taloudelliset resurssit

1 000 €	Menot 2013	Tulot 2013	Netto 2013	2014	2015	2016
Yhteiset toiminnot	7 110	0	7 110			
Toimialan hallinto	9 200	2 017	7 183			
Varhaiskasvatus	85 848	7 658	78 190			
Perusopetus	118 012	9 285	108 727			
Ruotsinkielinen kasvatus ja opetus	3 679	810	2 869			
Yhteensä	223 848	19 770	204 078	koko sivistystoimialalla kasvua 2,3 %	koko sivistystoimialalla kasvua 2,3 %	koko sivistystoimialalla kasvua 3,0 %

Kaupunginvaltuuston 3.12.2012 hyväksymät muutokset talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotukseen 2013 – 2016 ovat seuraavat: Opetustoimeen erityisesti perusopetuksen ryhmäkokojen kasvun hillitsemiseen, lisäys toimintamenoihin 2.000.000 euroa vuodelle 2013. Varhaiskasvatuksessa turvataan nykyiset perheiden valinnanmahdollisuudet ja talousarvio pitää sisällään lasten kulttuuripolun toteuttamiseen tarvittavat määrärahat opetusviraston budjettiin kirjattuna.

6.2. Henkilöstöresurssit

	2011	2 012	2013	2014	2015	2016
	toteuma	(ennuste)				
Työvoimankäyttö						
Varhaiskasvatus	1 406	1 460	1 396	1 410	1 430	1 450
Perusopetus	1 341	1 344	1 244	1 244	1 244	1 250
Ruotsinkielinen kasvatus ja opetus			86 + 106	90 + 106	90 + 106	100 + 110
Toimialan hallinto	79	81	83	80	78	77
Palkkamenojen kehitys 1 000 €						
Varhaiskasvatus	45 988	49 124	50 807			
Perusopetus	65 467	65 893	65 151			
Ruotsinkielinen kasvatus ja opetus			**			
Toimialan hallinto	5 478	5 640	4 851			
Yhteiset toiminnot	5 193	5 038	7 110			
Yhteensä	122 127	125 694				

** ei saatavilla tammikuussa 2013

6.3. Tilaresurssit

Tilat	2013	2014	2015	2016	2017
Virasto/keskitetyt sekä TOP-keskus m ²	4239	4239	4239	4239	4239
Virasto/keskitetyt sekä TOP-keskus €	598.410	610.378	622.585	638.150	654.104
Varhaiskasvatus/päiväkodit m ²	57701	58171	58171	62880	63910
Varhaiskasvatus/päiväkodit €	8.341.319	8.604.025	8.776.105	10.008.143	10.468.466
Varhaiskasvatus koulutiloissa m ²	1557	1557	1557	1557	1557
Varhaiskasvatus koulutiloissa €	282.353	288.000	293.760	301.104	308.631
Perusopetus m ²	169346	170359	170359	177379	180549
Perusopetus €	23.930.288	24.615.545	25.107.855	26.792.067	28.108.548

Päiväkotien osalta taulukossa on otettu huomioon Kombikoulu (2014), Hirvensalon päiväkotiki (2016), Raunistulan päiväkotiki (2016), Sofiankadun päiväkotiki (2016) sekä Yli-Maarian päiväkotiki (2017). Perusopetuksen osalta on otettu huomioon Kombikoulu (2014), Hirvensalon koulu (2016) sekä Yli-Maarian koulu (2017).

Vuodenvaihteessa 2012 - 2013 otettiin käyttöön Kellonsoittajankadulla sijaitseva Kerttulin päiväkotiki- ja koulurakennus, päiväkodissa on hoitopaikkoja noin 170 ja koulussa on kaksi vuosiluokkaa.

Päivähoidon kysynnän kasvuun vastataan myös yksityisellä palvelutuotannolla. Kaupunginhallitus päätti 7.5.2012 ottaa käyttöön päivähoidon investointituen. Vuoden 2013 talousarviossa investointitukeen varataan 100 000 euroa. Tuella pyritään lisäämään hoitopaikkoja turkulaisille lapsille keventämällä uuden hoitopaikan perustamiskustannuksia yksityisessä palvelutuotannossa.

7. Ohjelmista ja talousarviosta / -suunnitelmasta johdetut strategiset tavoitteet ja mittarit suunnitelmakaudella 2013 - 2016

Päämäärä/menestystekijä: Mahdollistetaan monipuolinen ja korkeatasoinen kasvatus ja opetus				
SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Perusresurssien turvaaminen	Päivähoitoa jonottavien lasten määrä ei kasva <i>Varhaiskasvatuksen tulosalue</i> (Laki lasten päivähoidosta)	Päivähoitohakemusten määrän seuranta säännöllisesti	Perhe saa lapselleen tarvitsemansa hoitopaikan lakisääteisessä ajassa.	150 hoitopaikka x 9 675 euroa=1 451 000 euroa (Kuusikon kunnallisen päiväkotihoidon kustannus/lapsi)
	Mahdollistetaan perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen perusopetus oppivelvollisille <i>Pääprosessin tulosalueet ja talouspalvelut</i> (Perusopetuslaki)	Oppilaskohtainen tuntikehys	Oppilaskohtainen tuntikehys Alakoulu 1,21 Yläkoulu 1,72	Pidetään syksyn 2012 tasolla Anotaan ryhmien pienentämiseen tarkoitettua rahoitusta
Kaikille lapsille ja oppilaille taataan tasa-arvoiset kasvun- ja oppimismahdollisuudet koko kaupungissa	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut tuotetaan olemassa olevilla resursseilla tarkoituksenmukaisesti huomioiden alueiden ominaispiirteet ja lasten/oppilaiden tarpeet <i>Pääprosessin tulosalueet ja talous- ja tilapalvelut</i> (Turku-sopimus 2013-2016)	Palveluverkkoa ja palvelutuotantoa koskeva tarkastelu ja arviointi suhteessa talousarvioon on jatkuvaa ja muutokset huomioon ottavaa	Lasten ja nuorten palvelut päivähoitossa ja perusopetuksessa on tuotettu kustannustehokkaasti talousarviossa pysyen huomioiden erilaiset tarpeet	Talousarvion toteutuminen suunnitellusti
	Varhaiskasvatuksessa monipuolistetaan palvelurakennetta ja palvelua laajennettaessa suunnataan painopiste hankittuihin palveluihin säilyttäen nykyiset perheiden valinnanmahdollisuudet <i>Varhaiskasvatuksen tulosalue</i> (Kaupunginhallituksen päätös 7.5.2012 § 234)	Hankitun/oman tuotannon osuus palvelutuotannosta ja resurssien kohdentaminen henkilöstökustannuksista palvelujen ostoihin	Kunnallisen ja hankitun palvelun osuus 2013 76 / 24 2014 75 / 25 2015 74 / 26 2016 74 / 26	Investointituki 100 000 euroa, vuonna 2012 ko. määräraha ei ollut prosessin talousarviossa
	Sivistystoimiala toimii tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden pilottikohteena <i>Pääprosessin tulosalueet</i> (TASE-hanke)	Tulosalueilla on määriteltäviä tasa-arvotavoitteiden mukaiset toimenpiteet	Kaksi toimenpidettä määriteltäviä OPTS:ssa	Ei lisäresurssi tarvetta

Päämäärä: Kehitetään ennaltaehkäisevää toimintaa ja hyvinvointia (sosiaalinen kestävyys)

SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurataan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen antamiseen tarvittavat perusresurssit varmistetaan erityisesti oppilaan lähikoulussa ja varhaiskasvatuksessa jatketaan mallin jalkauttamista	Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimintamallin toteuttaminen lain mukaisesti lähikouluperiaatteella <i>Pääprosessin tulosalu- eet</i> (Perusopetuslaki)	Tehostetun ja erityisen tuen resurssit; oppilashuollon palvelut ja erityisryhmät	Säilytetään nykyinen taso painottuen oppilaan lähikouluun	Siirtymävaiheessa vaaditaan lisäresurssia ennen kuin resurssit on kohdennettu uuden toimintamallin mukaisesti
Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn kehittäminen osana perustoimintaa ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa	Moniammatillinen palveluorganisaatio tukee lasta ja perhettä kasvussa ja kasvatustehtävässä lähipäiväkodissa ja -koulussa, painopisteenä nivelvaiheet <i>Sivistystoimiala, hyvinvointitoimiala ja vapaa-aikatoimiala</i> (Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma)	Tuen piirissä olevat Nuorisotakuun ulkopuolelle jäävien määrä	Tuki oikean tasoisena oikein ajoitettuna Kaikki perusasteen päättävät oppilaat siirtyvät jatko-opintoihin	Toteutetaan olemassa olevilla resursseilla ja hyödynnetään mahdollisia hanke- rahoituksia, Turku on saanut päätöksen valtion erityisavustuksesta, koulutuksellista tasa-arvoa edistäviiin toimenpiteisiin Turvataan lisäopetus myös kaupungin omana toimintana
Vastuullisuuden lisääminen osana perustoimintaa	Kasvatuksessa ja opetuksessa huomioidaan sosiaalinen, kulttuurien ja taloudellinen kestävyys Lasten ja perheiden osallisuuden lisääminen <i>Sivistystoimiala</i> (Turku-sopimus 2013-2016)	Kouluterveyskysely ja varhaiskasvatuksen lapset 4- v. neuvolatarkastuksen piirissä 100 %, Kunta10 Yhtenäiset toimintatavat lasten, oppilaiden ja perheiden kuulemisessa jo asioiden valmisteluvaiheessa	Koettu hyvinvointi lisääntyy Toimintatapa on selkeä, oikea-aikainen, esteetön ja kaikki kohderyhmät huomioiva	Ei lisäresurssitarvetta

Päämäärä: Toiminnan tehostaminen/resurssien tasapainoinen ohjaus (taloudellinen kestävyys)				
SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi Vastuu- ja yhteistyötahot	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Palveluorganisaatio ja toiminnan rakenteet tukevat tehokkaasti lasten kasvatusta ja opetusta	Jatketaan kasvatus- ja opetustoimen rakenneuudistuksen toteuttamista ja käydään läpi toimintaprosesseja <i>Sivistystoimiala</i> (Valtuustoryhmien välinen sopimus)	Henkilöstömäärä vähenee päätösten mukaisesti	Rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia jatketaan	Huomioitava valtionavustusten myötä palkattu henkilöstö
	Henkilöstön osaamisen joustava hyödyntäminen <i>Sivistystoimiala</i> (Henkilöstöohjelma)	Osaamiskartoitukset ja kehityskeskustelut	Käyty 90 % Ruotsinkielisten tukipalvelujen arviointi on suoritettu	Ei lisäresurssitarvetta Resurssien jako tulosalueelle
Tieto- ja viestintätekniologian käytön lisääminen	Sähköinen toimintatapa on käytössä koko hallintokunnassa TVT opetuskäytön suunnitelmaa noudattaen It-järjestelmiä hyödynnetään ja ne tuottavat tietoa toiminnan ohjaamisen tueksi <i>Sivistystoimiala</i> (Kasvatus- ja opetustoimen tuottavuustavoitteet)	Seuranta välineiden hyödyntämisestä	Järjestelmät käytössä koko hallintokunnassa	50.000 €
Toiminta ja resurssit ovat tasapainossa	Määritellään tuotteet ja niiden hinnat ja varmistetaan riittävät resurssit tuotteiden hankintaan <i>Sivistystoimiala</i>	Resurssiseuranta	Resurssit vastaavat tilausta	Ei lisäresurssitarvetta

Päämäärä/menestystekijä: Kestävä kehitys (Ekologinen kestävyys)				
SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi Vastuu- ja yhteistyötahot	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Ilmasto- ja ympäristöohjelman toteuttaminen	Hallintokunnan päästövähennyssuunnitelman toteuttaminen <i>Sivistystoimiala</i> (Ilmasto ja ympäristöohjelma)	Energian kulutus	Energian kulutus vähenee 2 %	Ei lisäresurssitarvetta

8. Allekirjoitukset

Turussa **.**.2013

Kaupunginhallituksen puolesta

Kasvatus- ja opetuslautakunnan puolesta

Minna Arve
Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Kaija Hartiala
Kasvatus- ja opetuslautakunnan puheenjohtaja

Toni Eklund
Kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja

Mari-Elina Koivusalo
Kasvatus- ja opetuslautakunnan varapuheenjohtaja

Katri Sarlund
Kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja

**Lapsia päivähoidossa ja esiopetuksessa v. 2005-2013
(päiväkoti, perhepäivähoito, palveluseteli, maksusitoumus, yksityisen hoidon**

